

מרים צביאלי

בציורים של מרים צביאלי מוצאים במדבר את השקט. המדבר הנוף אינסופי שיש בו את הנגלה והמאפיין. המדבר שטח שאינו שייך לאיש. המדבר, סביבה קשה לחיים ומגורים המעמידה קשיים רבים לאדם ולחיה, החיים במדבר סגפניים, ומאופיינים בהסתפקות במועט. עם זאת, אופייה המיוחד של הסביבה המדברית מעורר תחושות דתיות עמוקות, התרחקות מאנשים ובחירה בכידות מאפשרת מקום לחשיבה פנימית. דמויות, חיות, הרים, חול, אוהלים ועוד. נוף פראי המתבטא בזווית חדות, גסות ובוטות. המדבר כהשראה של תחושות, מקרמים וצבעים. מרים בוחרת להשתמש בספקטרום צר של צבעים: חום, אפור, המבליטים את הבוטות, המחסור, הצניעות, ההסתפקות במועט והסגפנות של המדבר, כמו בפיסול באבן וחמר.

בציוריה, בולט הרצון לפסל בציור, הדבר בא לידי ביטוי גם במיעוט האובייקטים בציור. הגדלת הדמויות, בעלי החיים, העצים והנוף הדומיננטי, הופכת כל פריט למונומנטלי בתוך הקומפוזיציה. נותנת להם הזדמנות להציג גם את הרגש. האנשת הטבע והחיות ומפעילה את תחושותיו של המתבונן בציור. לכן, לא מפתיע בפסליה משלבת מרים את החמור והדמות הנשית, אך בעבודה בחומר היא מכניסה במציאות חוש הומור. הציורים אינם מתיימרים להתחקות לצילומים אולם בחירת המיקום של הנושא נגזרת מראיית צלם הרוצה לתאר את המסר, התחושה, התמצית של הציור.

בפסליה בולט החיבור בין דמות החמור שפניו מביעות ספק צחוק ספק רצון לומר דבר מה לצופה לדמויות הנשיות - שופעות רוכבות/נשכנות/ עומדות ליד החמור. בפיסול להבדיל מהציורים יש הרגשת שחרור, הכנסת רגשות, הומור וסוראליזם בקשר בין דמות נשית וחמור. הבחירה של צביאלי להציג את הנוף הארצישראלי המדבר וחיות העבודה - החמורים נראה שנגזרת מהתנ"ך העשיר בתיאורים של נופי ארץ ישראל, הצומח והחי בה. התנ"ך המתאר את קורות עם ישראל ומתמקד בעיקר באדם, חושף ומתאר לקורא פרטים וידיעות רבות על בעלי חיים, הקשורים לאדם ולחיינו וקיומו כמו החמור, האתון. בולט הדימוי בשימוש בחמור כחיה שעליה יגיע המשיח "גילי מאוד בת ציון, הריעי בת ירושלים, הנה מלךך יבוא לך, צדיק ונושע הוא, עני ורכב על חמור ועל עיר בן אתנות" (זכריה, ט"ז). החמור, נבחר כי הוא מסמל צניעות, ללא הדר והוד, משמש את האדם הפשוט-עובד האדמה ואת דיירי המדבר לנוע בחולות האינסוף של המדבר.

הבחירה של מרים, לצייר, חיה שלא מרבים לציירה או להעמידה במרכז, חמור, חית עבודה ללא הדר, בתקריב כיחידים או בקבוצה. שימוש בחמורים כמייצגים את הנוף המדברי דיירי המדבר, חיה פשוטה, אפורה, שאינה משמשת לראווה או למלחמה להבדיל מהסוס. הציירת מביעה איזו תפישה רומנטית נאיבית ותמציתית של נוף המדבר, של הטבע ושל הדמויות שבתפישה זו מהוות חלק בלתי נפרד ממנו. קונספט שכבר אינו קיים במציאות ואולי מעולם לא היה קיים אלא בדמיון האמנית והצופה בלבד.

ד"ר ציפי לנדאו

